

Geelbuikvuurpad Vroedmeesterpad

NIEUWSBRIEF

jaargang 5, nummer 1, mei 2004

Stand van zaken over de uitvoering van het Beschermingsplan geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad

WAAROM DEZE NIEUWSBRIEF

Met deze nieuwsbrief houden de organisaties die in het Platform geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad vertegenwoordigd zijn U op de hoogte van de vorderingen met betrekking tot de uitvoering van actiepunten zoals die zijn beschreven in het soortbeschermingsplan vroedmeesterpad en geelbuikvuurpad. In deze inmiddels vijfde nieuwsbrief treft U een overzicht aan van de recente ontwikkelingen in de laatste populaties van de geelbuikvuurpad en de vroedmeesterpad in 2003.

Samen met de Provincie Limburg, het Natuurhistorisch Genootschap, de Stichting IKL, de Stichting Ravon en organisaties zoals de Vogelwerkgroep Bemelen, de Natuurstudievereniging Cadier en Keer (VTN) en het IVN Margraten, is er dit jaar (2003) weer heel wat werk verzet. Wat het allemaal opleverde leest u in het vervolg van deze nieuwsbrief.

Voor de geelbuikvuurpad was het geen gemakkelijk jaar. De vooruitgang die sinds 2000 waarneembaar is, is in 2003 enigszins gestagneerd. Door de zonnige en droge zomer droogden veel eiafzetplaatsen van de geelbuikvuurpad vroegtijdig uit en gingen nogal wat legsels verloren. Hierdoor vond er in 2003 in de Julianagroeven en in Wahlwiller geen succesvolle reproductie plaats. In de overige gebieden was dit gelukkig wel het geval, maar het aantal nakomelingen was overal laag. Ook de vangsten van (half)volwassen dieren vielen in 2003 tegen. Tijdens de droge maanden juli en augustus waren de dieren nauwelijks actief, waardoor de vangsten sterk afnam.

Op basis van het populatieonderzoek van 2002 werd het huidige aantal (subadulte) geelbuiken in Limburg in 2002 geschat op circa 269. Dat is ongeveer een verdubbeling ten opzichte van de situatie in 1985. In 2003 komt een voorzichtige schatting uit op circa 210 individuen. Dit lijkt een geringe afname.

Basishabitat in de Julianagroeven, voorjaar 2004. De betonnen onderlaag is onzichtbaar. Het basishabitat is gevuld met mergel en heeft een mooie schrale grazige begroeiing. Zowel goede verblijfswateren als eiafzetplekken zijn hier aanwezig.

Toch zijn er ook positieve dingen te melden. Zo plantte de geelbuikvuurpad zich in 2003 voort in de wei van het Limburgs Landschap, net buiten de groeve 't Rooth, in een van de basishabitats. Het is al weer een tijd geleden dat hier voortplanting van de geelbuik plaats vond. Ook in het gloednieuwe basishabitat in het Gerendal vond in 2003 voortplanting plaats. Er werden maximaal 14 juvenielen geteld.

Het onderzoek naar de vroedmeesterpad, dat vanaf 2001 is opgestart, vond in 2003 weer plaats. Leden van het Platform speurden 's avonds in de leefgebieden naar roepactiviteit van 'het klingelke', en wederom met boeiende resultaten. Door Raymond Tilmans, Jurgen Mingels, Sjors Gubbels, Cridi Moors en Denis Frissen werden de leefgebieden Mheer-Altembroek en omgeving en de zuidelijke delen van het leefgebied Cadier en Keer nog eens onder de loep genomen. Ze vonden diverse nieuwe roepplaatsen van de vroedmeesterpad. Dit motiveerde Natuurmonumenten om nog dezelfde zomer een aantal poelen in de directe omgeving van deze roepplaatsen te herstellen.

Ook de vogelwerkgroep Bemelen-Cadier en Keer onder leiding van Wiel Pittie, en de heer Sjef

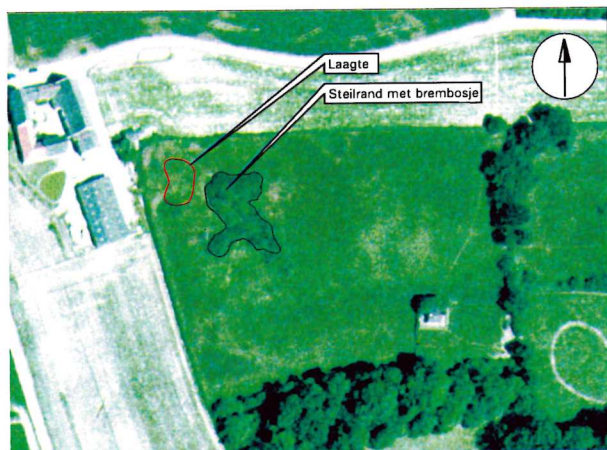
Gosselink in Holset spoorden een aantal nieuwe locaties met roepende vroedmeesterpadden op. Veelal ging het hierbij om poelen bij particulieren, die de soort bijna altijd een warm hart toedragen. Voor het IKL ligt hier nog een aardige taak want een aantal particulieren wil best maatregelen laten uitvoeren voor de soort.

Ludy Verheggen van de stichting IKL presenteert

in deze nieuwsbrief een overzicht van de maatregelen die er in 2003 en in het voorjaar van 2004 zijn uitgevoerd voor de vroedmeesterpad. Martin Blom, bespreekt de voortgang van de ontwikkelingen van de voormalige groeve Blom tot Natuurgebied. Kortom er is weer voldoende te melden op het gebied van bescherming van de geelbuikvuurpad en de vroedmeesterpad.

EINDELIJK OOK BASISHABITAT IN BERGHOFWEI

'Het enige leefgebied van de geelbuikvuurpad waar nog een basishabitat gerealiseerd is, is Berghofwei'. Op het moment dat u dit leest is dat gelukkig achterhaald. Op 7 juni startte Staatsbosbeheer er met de aanleg van een basishabitat. In het weiland naast de boerderij (zie foto) bevindt zich een mooi op het zuiden geëxponeerde laagte die hier uitstekend geschikt voor was. Feitelijk hoefde deze laagte alleen wat verder te worden uitgediept zodat er een waterdoorlatende laag aangebracht kon worden. Bij het realiseren van de basishabitat moest omzichtig te werk worden

Berghofwei, overzicht van de ligging van de laagte waar een basishabitat is ontwikkeld.

gegaan vanwege de hoge floristische waarde van het grasland. Het is vanzelfsprekend dat hier het nodige overleg aan is voorafgegaan. Aangezien de geelbuikvuurpad toch op zijn minst beschouwd kan worden als 'de herfstschroeforchis onder de amfibieën', lukte het ons toch om Staatsbosbeheer te overtuigen van de noodzaak om hier op korte termijn nieuwe levenskansen te realiseren.

Er is een verblijfswater aangelegd en twee eiafzetplaatsen, waarvan één in het verblijfswater en het ander los hiervan in een tweede laagte. De hoek van het grasland is in het verleden flink vergraven en was daardoor floristisch gezien minder waardevol. Door tijdens de werkzaamheden de voedselrijke toplaag rondom de basishabitat te verwijderen zijn ook de ontwikkelingskansen tot schraal grasland voor de toekomst beduidend toegenomen. Nadat de plannen waren uitgewerkt liet Staatsbosbeheer er letterlijk en figuurlijk geen gras meer (over) groeien. Hoe het er nu uitziet leest u verderop in deze nieuwsbrief. Het ziet er nu nog allemaal erg vergraven uit, maar u zult zien over een tijdje ligt hier een fraai leefgebiedje voor de geelbuik. Nu hopen dat het nog niet te laat is voor deze kleine populatie.

DE VROEDMEESTERPAD: HET ONDERZOEK IN 2003

Inleiding

Vanaf 2001 wordt de vroedmeesterpad in Limburg gemonitord. In iedere nieuwsbrief worden de resultaten van de monitoring besproken. In 2001 werden vroedmeesterpadden of hun larven waargenomen in 56 van de 166 onderzochte wateren. Hierbij was in 52 gevallen sprake van de vangst van een of meer larven. Op vier locaties

werden vroedmeesterpadden in de directe omgeving van een water waargenomen, maar kwam het niet tot succesvolle voortplanting. Het onderzoek kreeg in dat jaar meer bekendheid bij personen die woonden binnen de leefgebieden van de vroedmeesterpad en dat leverde regelmatig nuttige aanvullende informatie over het voorkomen van de soort op. Van diverse personen ontvingen we belangrijke aanvullende

gegevens over poelen met voortplanting en/of kooractiviteit van de vroedmeesterpad.

Behalve de 56 vindplaatsen van 2001 werden er daarom in 2002 nog 39 extra wateren onderzocht, waarmee het aantal onderochte locaties in dat jaar 95 bedroeg. In 44 wateren werden in 2002 larven van de vroedmeesterpad gevangen en bij 4 wateren werd alleen roepactiviteit vastgesteld.

De vindplaatsen van 2001 en 2002 kwamen niet helemaal overeen waardoor het totaal aantal vindplaatsen van de soort (waarnemingen in 2001 en/of 2002) op 74 kwam.

Het onderzoek in 2003

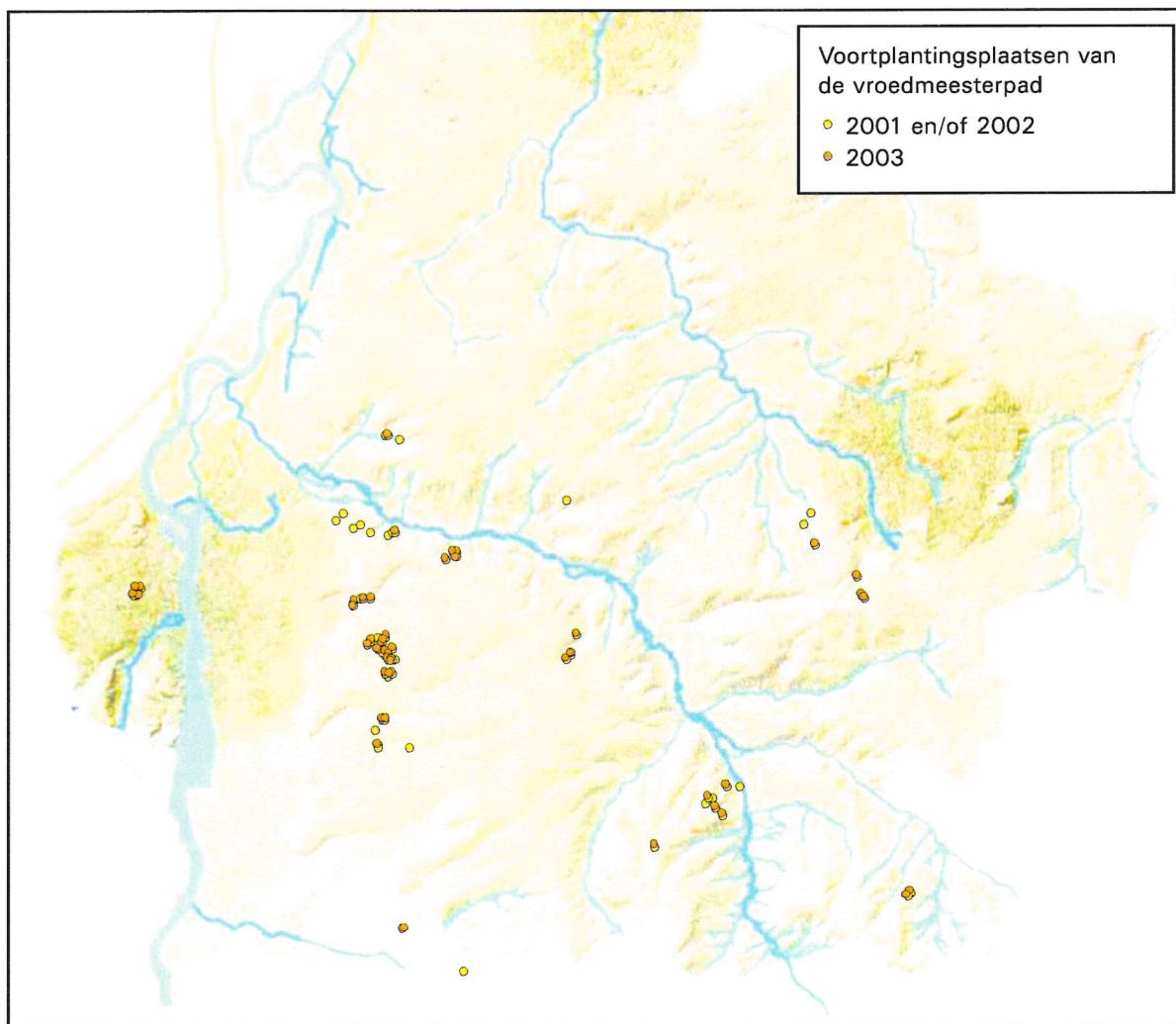
Alle deze wateren zijn in 2003 wederom twee maal bemonsterd op de aanwezigheid van larven, eenmaal in mei/juni en eenmaal in augustus/

september. Het aantal gevangen vroedmeesterpadlarven werd hierbij steeds genoteerd.

Daarnaast is in 2003 ook weer door de leden van het Platform onderzoek verricht naar roepactiviteit van volwassen dieren. In principe werd hiertoe op twee geschikte avonden een avondbezoek gebracht aan de afzonderlijke leefgebieden, één in juni en één in juli/augustus. Door sommige fanatieke leden wordt echter veel vaker geluisterd.

Het larvenonderzoek in 2003

In 2003 zijn er in totaal 140 wateren onderzocht. Op 51 locaties zijn één of meer (larven van) vroedmeesterpadden gevangen. Van de 74 wateren waar de soort zich in 2001 of 2002 wist

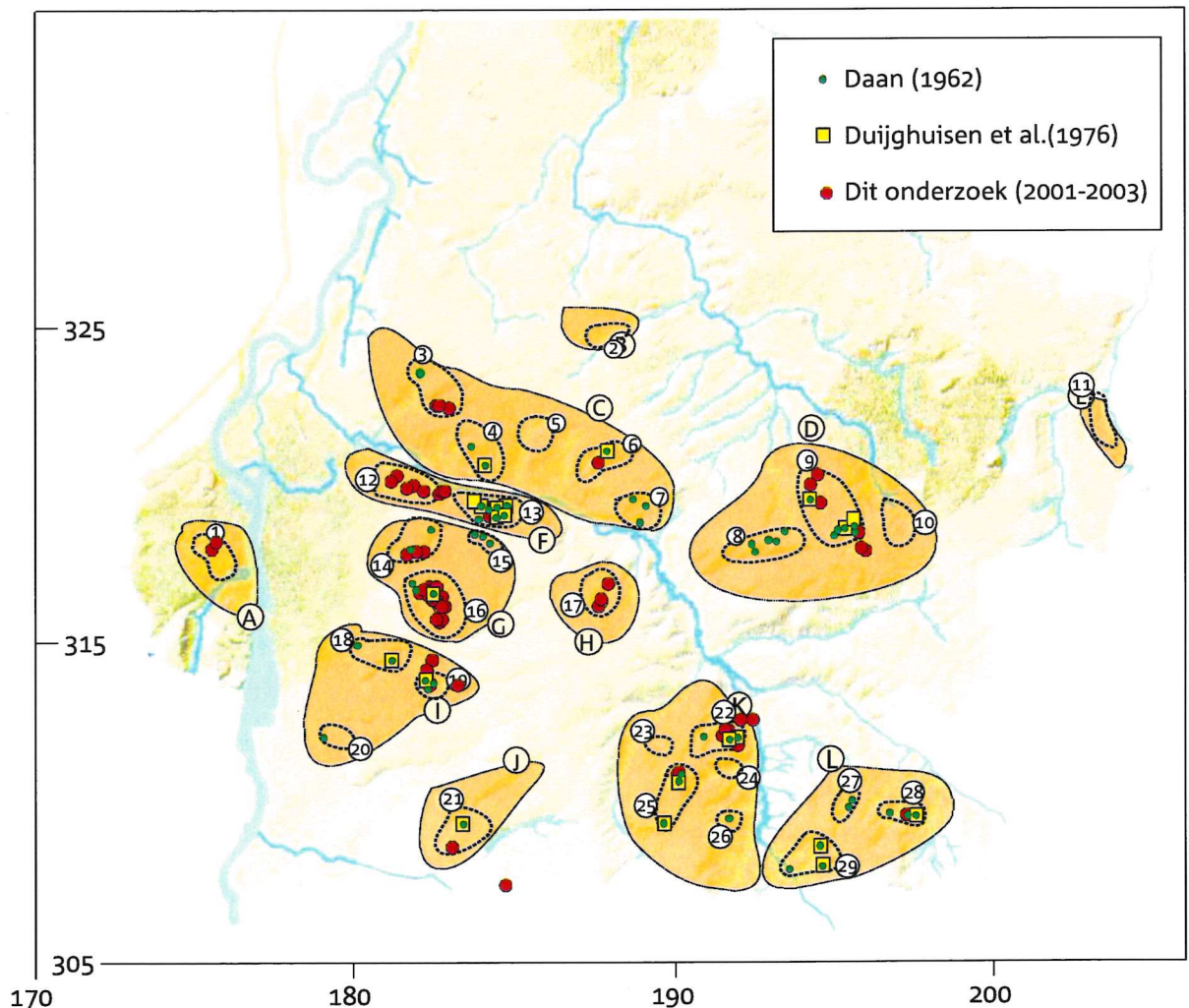
De wateren (n = 89) waar in de periode 2001-2003 (larven van de) vroedmeesterpadden zijn waargenomen. Voor de duidelijkheid zijn de waarnemingen van 2003 iets verschoven ten opzichte van de waarnemingen van 2001 en 2002 indien er ook in voorgaande jaren waarnemingen zijn gedaan.

voort te planten, werd in 2003 in 33 wateren wederom voorplanting vastgesteld. Ook voor de vroedmeesterpad was 2003 een enigszins matig voortplantingsjaar. Dit is grotendeels een gevolg van de zonnige en droge zomer, waardoor tijdens de tweede poelenbemonstering een fors aantal poelen (nagenoeg) droog bleek te staan. Toch zijn er ook in 2003 weer nieuwe voortplantingsplaatsen ontdekt of vond in herstelde poelen opnieuw voortplanting plaats. Dit resulteerde uiteindelijk in 51 vindplaatsen. Voor de periode 2001-2003 komt het aantal locaties waar in één of meer jaren voortplanting werd vastgesteld op 89 (zie tabel, pag. 5). Op een redelijk aantal locaties waar het niet jaarlijks tot succesvolle voortplanting komt, zijn vrijwel zeker nog volwassen vroedmeesterpadden aanwezig. De meeste vindplaatsen kan men dan ook nog steeds als actueel beschouwen. Deze locaties

kunnen, voor zover dat nog niet gebeurd is, nog worden veilig gesteld. Momenteel wordt er voortvarend gewerkt aan habitatherstel voor de vroedmeesterpad. Een overzicht van de werkzaamheden in de afzonderlijke leefgebieden wordt in deze Nieuwsbrief gepresenteerd door Ludy Verheggen van de Stichting IKL (Habitatherstel Vroedmeesterpad).

Poelenherstel en aanleg van landhabitat wordt door de provincie Limburg (mede) gefinancierd. Dit vindt niet alleen plaats door het IKL, ook door Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Limburgs landschap en Waterschap Roer en Overmaas zijn al diverse locaties hersteld. Op sommige locaties leidde dit direct tot resultaat en werd al in 2003 een goede voortplanting vastgesteld. In onderstaande figuur zijn alle poelen weergegeven waar in 2001, 2002 of 2003 vroedmeesterpadden zijn waargenomen (n=95).

4

De wateren (n = 89) waar in 2001, 2002 en/of 2003 voortplanting van de vroedmeesterpad werd vastgesteld en het aantal vindplaatsen van Daan (1962) en Duijghuisen et al. (1976).

Luisteren naar kooractiviteit

Het luisteren naar kooractiviteit van de vroedmeesterpad in de avonduren leverde een aantal interessante waarnemingen op. Een enkele uitzondering daargelaten is in de afzonderlijke deelgebieden twee tot drie avonden door leden van het Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad geluisterd naar roepactiviteit. Het aantal dieren dat in 2003 op één avond in een leefgebied is gehoord varieerde van 1 tot circa 90. Een overzicht wordt gepresenteerd in de onderstaande tabel. Vooral in het gebied Eckelrade-Slekkendel, in de groeve 't Rooth en omgeving en in de omgeving van het Schweibergerbos werden aanzienlijke aantallen vroedmeesterpadden gehoord.

Cridi Moors en Denis Frissen melden roepactiviteit van de vroedmeesterpad van de Hoge Fronten van maximaal 24 dieren op één avond. Dat is iets meer dan de beste avond in 2002. In de deelleefgebieden Houthem-Kloosterbos (C4) en Valkenburg-Heekerbosch (C6)

werd, evenals in 2002, helaas niets gehoord, terwijl in gebied Waterval (C3) maximaal 2 dieren op één avond werden gehoord. De situatie in leefgebied C de noordelijke geuldalhelling blijft daarmee slecht. In het hele leefgebied is geen enkele vitale populatie meer aanwezig.

In het leefgebied Kunderberg bleef de situatie min of meer stabiel, maar hier zijn wel enkele nieuwe roepplaatsen in tuinen ontdekt. In 2004 worden de hierbij gelegen tuinvijvers bij het onderzoek betrokken. Het aantal vroedmeesterpadden bij Putberg-Dael wordt door Ingo Jansen op circa 30 geschat. De voortplanting verloopt hier de laatste jaren iets beter, onder meer door de uitvoering van beheerswerkzaamheden van Staatsbosbeheer, en er lijkt sprake van een lichte toename van de populatie.

In de Meertensgroeve zijn in 2003 maximaal 9 vroedmeesterpadden op één avond gehoord. De meeste roepactiviteit werd vastgesteld op enkele hellingdelen waar in het voorjaar van 2003 bosopslag door het Limburgs Landschap is verwijderd. In de Curfsgroeve en omgeving (F12)

Onderzoeksgebied		Som aantal gevangen larven			Aantal poelen met (larven van) vroedmeesterpad			Totaal	Kooractiviteit
Code	Naam	larven in 2001	larven in 2002	larven in 2003	2001	2002	2003	2001-2003	Schatting maximaal aantal roepende dieren op één avond
A1	Hoge Fronten-Maastricht	124	302	852	3	4	4	4	24
C6	Valkenburg-Heekerbosch	2	0	0	1	0	0	1	0
C3	Ulestraten-Waterval	4	8	23	2	1	1	3	2
C4	Houthem Kloosterbos	1	?	?	1	?	?	1	0
D9	Voerendaal-Kunderberg	54	65	17	3	1	1	3	10
D9a	Ubachsberg-Putberg- Dael	??	35	205	?	2	3	5	??
F13	Meertensgroeve	8	0	72	2	0	4	4	12
F12	De Dellen-Curfsgroeve e.o.	1587	11	4	8	4	1	8	20
G16	Roothergroeve-Bemelen	365	221	268	20	16	16	29	51
G16	Julianagroeve-Cadier en Keer	60	148	34	2	2	3	4	10??
G14	Bemelerberg-Mettenberg	446	112	161	5	2	4	5	21
H17	Gerendal	4	50	37	1	1	3	4	1
I19	Savels bos-Eckelrade-Slekkendel	122	562	35	2	3	3	6	119
J21	Mheer-Altembroek	3	3	4	1	2	1	2	24
K22	Mechelen-Schweibergerbos	19	11	35	4	5	5	8	93
L26	Vaals-Holset	78	76	150	1	1	2	2	19
Totaal								89	

* geen kooractiviteit waargenomen, aangegeven is een schatting van het aantal waargenomen (half)volwassen dieren.

¹ waarnemingen van derden. Larven 2003: groen is stijging tov 2002, rood is daling tov 2002

Een samenvattend overzicht van de vroedmeesterpad in cijfers. Het voorkomen van de soort in de periode 2001-2003 is van 89 vindplaatsen bekend. In alle leefgebieden werd in 2003 nog kooractiviteit vastgesteld, in sommige deelleefgebieden was dat helaas niet meer het geval (foto Frits van der Meer).

werden circa 25 vroedmeesterpadden gehoord, circa 20 in de groeve en 5 tot 6 dieren in de omgeving ervan.

In de omgeving van de Rothergroeve (G16) hoorde de vogelwerkgroep Bemelen circa 40 dieren op één avond, dat is minder dan in 2002, maar vermeld werd dat men de indruk had dat op de avondbezoeken de omstandigheden niet optimaal waren. In het deelleefgebied Bemelerberg-Mettenberg werden ruim 40 dieren gehoord. Dit is meer dan in 2002. Opmerkelijk is dat er een aantal nieuwe roeplaatsen werd vastgesteld bij particulieren. Hier liggen enkele tuinvijvers die mogelijk als voortplantingsplaats functioneren. Ze worden in 2004 verder onderzocht.

De Julianagroeve en het zuidelijk deel van Cadier & Keer werden in 2003 wederom onderzocht door Raymond Tilmans en Jürgen Mingels. In de omgeving van de Julianagroeve hoorden zij circa 40 vroedmeesterpadden op een avond. Dat is iets meer dan in 2002. Ook ontdekten zij twee nieuwe roeplaatsen. Zij namen op grond daarvan contact op met de terreineigenaren en wisten in beide gevallen te bereiken dat er een voortplantingswater wordt opgeknapt cq aangelegd.

Gerard Janssen bezocht in 2003 wederom het Gerendal (H17) en Mechelen-Schweibergerbos (K22). In het Gerendal was zeer weinig activiteit, maar in Mechelen-Schweibergerbos hoorde Gerard maar liefst 93 vroedmeesterpadden. Dat is aanmerkelijk meer dan in 2002, toen er maximaal 30 dieren op per avond werden geteld. Positieve

HABITATHERSTEL VOOR DE VROEDMEESTERPAD

Habitatherstel in 2003 en 2004 in opdracht van de provincie Limburg

In december 2002 is het Plan van aanpak voor herstel van leefgebieden van de vroedmeesterpad in de periode 2002-2010 gereed gekomen. Dit plan is opgesteld door de Bureau's Natuurbalans en Groenlanden in opdracht van de stichting IKL met subsidie van de Provincie Limburg.

Met het uitvoeringsplan, waarin herstelmaatregelen concreet zijn uitgewerkt, is een goede

berichten waren er ook van Savelsbos-Eckelrade-Slekkendal (I19) waar het IVN Margraten, onder leiding van Joost van Koppen, zeer fanatiek telt. Zij luisterden er maar liefst op 12 avonden en hoorden op één avond maximaal 71 vroedmeesterpadden roepen, een beduidend hoger aantal dan in 2002.

Een vergelijkbare ervaring had Raymond Tilmans, die met Cridi Moors en Denis Frissen het gebied rondom Mheer-Altembroek uitkamde. Zij melden roepactiviteit en vonden van ruim 20 vroedmeesterpadden. Zij hoorden onder meer 7 dieren in de Horstergrub en de Noorbeemden. Voortplantingsplaatsen van de vroedmeesterpad zijn in deze twee gebieden recentelijk niet bekend. Natuurmonumenten, de eigenaar, knapte hier inmiddels een aantal potentiële voortplantingswateren op. Het wachten is nu op de resultaten van de larvenbemonsteringen in 2004.

Dhr. Sjef Gosselink tenslotte trekt zich met een aantal inwoners het lot van de vroedmeesterpad in de gemeente Holset aan. Hij spoorde in 2003 alle plaatsen met roepactiviteit op. Waarnemingen kwamen van diverse particuliere tuinen. De bewoners hebben inmiddels op navraag van Sjef Gosselink aangegeven maatregelen in hun tuinen te willen nemen zodat de vroedmeesterpad er betere vestigingskansen krijgt. In totaal werden er door Gosselink roepactiviteit van 15 tot 20 vroedmeesterpadden gemeld. Ook hier zijn voor het najaar van 2004 enkele aanvullende beheersmaatregelen voorgesteld.

basis gelegd voor een gecoördineerde aanpak van de uitvoering van herstelmaatregelen voor de vroedmeesterpad; een adviesbureau brengt de knelpunten m.b.t. onderhoud en inrichting van actuele voortplantingswateren in beeld, stelt concrete werkbeschrijvingen op voor het oplossen van die knelpunten en brengt een prioritering aan in de uitvoering van de maatregelen. De stichting IKL maakt vervolgens op basis

hiervan werkafspraken met terreinbeheerders en particuliere grondeigenaren over de uitvoering van de maatregelen.

De terreinbeheerders blijven uiteraard verantwoordelijk voor de maatregelen die worden uitgevoerd in hun terreinen. Zij kunnen IKL vragen de maatregelen uit te voeren. In een aantal gevallen is dat gebeurd. Vaak kwam het ook tot een verdeling van werkzaamheden, waarbij bijvoorbeeld IKL een stapelmuur aanlegt en een poel opschoont, en de terreinbeheerder het omringende landhabitat verbetert. Dergelijke

acties zijn uitgevoerd met de Vereniging Natuurmonumenten, stichting het Limburgs Landschap en het Waterschap Roer en Overmaas. Staatsbosbeheer heeft er voor gekozen de maatregelen uit het plan van aanpak volledig in eigen beheer uit te voeren.

Vanaf 2002 is de uitvoering van maatregelen van start gegaan. Naast soortgerichte acties voor de vroedmeesterpad is er ook regulier onderhoud aan poelen uitgevoerd. Aan de terreinbeheerders is gevraagd om, waar mogelijk, dit zodanig uit te

LEEFGEBIED	Aantal maatregelen <u>gewenst</u>	Aard van de maatregelen					Aantal maatregelen <u>uitgevoerd</u>	Aard van de maatregelen					Verantwoordelijk uitvoering	Voortgang uitvoering Plan van aanpak
		Opschonen poel	Waterdichte laag aanbrengen	Stapelmuur aanleggen	Nieuwe poel aanleggen	Ontwikkeling landhabitat		Opschonen poel	Waterdichte laag aanbrengen	Stapelmuur aanleggen	Nieuwe poel aanleggen	Ontwikkeling landhabitat		
Hoge Fronten	6	6	-	1	-	6	6	-	0	-		IKL	100%	
Noordelijke Geuldalhelling <i>Goudsberg Ravensbos</i>	18	6	4	8	5	2	0	2	2	0		SBB, VN en IKL	11%	
<i>Natuurmonumenten SBB</i>							3		2					
Ubachsberg <i>Putberg</i>	13	4	5	7	3	2	1	0	1	0		SBB	15%	
<i>1</i>											1			
Zuidelijke Geuldalhelling <i>Curfsgroeve Meertensgroeve Omgeving Curfsgroeve</i>	12	11	-	2	1	10	4	1	2	1		IKL en LL	83%	
<i>2</i>									2		1	<i>Ankerpoort BV SBB LL</i>		
Gerendal <i>Overig</i>	2	-	-	2	-	2	-	-	2	-		SBB	100%	
<i>2</i>									1					
Bemelen-Cadier en Keer1 <i>Rooth Omgeving Rooth-vrijleggen mergelwand</i>	8				4	4	0					Provincie Limburg		
<i>1</i>									5			<i>Vogelwerkgroep Bemelen VTN-Cadier en Keer</i>		
Savelsbos <i>Savelsbos noord Dorrenweg</i>	8	7	-	5	1	3	0	-	3	0		SBB, WRO en IKL	38%	
<i>5</i>									2			<i>VTN-Cadier en Keer SBB</i>		
Mechelen-Schweiberg <i>Overgeul</i>	8	5	-	4	-	1	0	-	1	-		SBB en WRO	13%	
<i>3</i>									2			<i>NM</i>		
Mheer-Altembroek <i>Horstergrub Noorbeemden</i>	2	-	1	1	-	1	-	1	0	-		IKL	50%	
<i>3</i>									2					
Vaals-Holset	2	1	-	1	-	2	1	-	1	-		IKL	100%	
Totaal plan van aanpak	71	40	10	30	10	29	12	4	12	1			41%	
Overige maatregelen							29	0	7	2				

Tabel 1. Overzicht voortgang uitvoering Plan van aanpak vroedmeesterpad, en overige in de leefgebieden van de vroedmeesterpad uitgevoerde maatregelen.

voeren, dat er kansen voor de geelbuikvuurpad en de vroedmeesterpad ontstaan. Een overzicht van de werkzaamheden die tot het voorjaar van 2004 in de afzonderlijke leefgebieden zijn gerealiseerd, is weergegeven in de tabel. Ook activiteiten die niet direct uit het Plan van aanpak voortvloeiden, maar wel levenskansen aan de

vroedmeesterpad bieden, zijn (cursief gedrukt) in de tabel opgenomen. Er wordt onderscheid gemaakt in een aantal beheersmaatregelen, zoals het opschonen van poelen, het aanbrengen van een waterdichte laag, etc.

In het voorjaar van 2002 werden de eerste maatregelen al uitgevoerd in het Noorbeekdal.

Dit werd gedaan op basis van een vooruitgeschoven lijst van noodmaatregelen uit het Plan van aanpak dat toen nog niet gereed was. In het Noorbeekdal (Vereniging Natuurmonumenten) zijn toen enkele poelen vrijgesteld van begroeiing. Pas in 2003 kon echt goed van start worden gegaan met de uitvoering van het herstelplan. Dit begon, zoals gezegd, met een overlegronde met alle terreineigenaren.

Het eerste overleg over het uitvoeringstraject is gevoerd in januari 2003, met het Centrum voor Natuur en Milieueducatie, over het gebied de Hoge Fronten. Kort daarop (maart 2003) zijn er 6 wateren met achterstallig onderhoud in de Hoge Fronten hersteld als voortplantingsplaats. Dit was de eerste actie uit het herstelplan die kon rekenen op de volledige steun en medewerking van de grondeigenaar.

Het CNME reageerde in eerste instantie wat terughoudend op het voornemen om een kwijnende populatie die ooit was geïntroduceerd er weer bovenop te helpen. Zelf hadden ze deze deelpopulatie min of meer opgegeven en wilden ze de poelen laten verlanden. Voor de vroedmeesterpadden van de Hoge Fronten is het Plan van aanpak dus een overlevingsplan in de meest letterlijke zin van het woord.

Uit de tabel kan worden opgemaakt dat de herstelmaatregelen in de Hoge Fronten, Gerendal en Vaals-Holset grotendeels zijn afgerond. In het Zuidelijke Geuldal en Mheer-Altembroek is het Plan van aanpak nagenoeg gerealiseerd. Hierbij dient te worden vermeld dat de situatie in en rond de Curfsgroeve de laatste twee jaar aanzienlijk is verslechterd. Samen met Ankerpoort BV wordt hiervoor naar een passende oplossing gezocht. Enkele aanvullende maatregelen zullen hier dus nog moeten worden uitgevoerd.

In het Noordelijk Geuldal, Ubachsberg, Savelsbos en Mechelen-Schweiberg zijn nog betrekkelijk weinig acties uitgevoerd. Minder dan de helft (41%) van de locaties waarvoor beheersmaatregelen zijn uitgewerkt, zijn inmiddels aangepakt. Staatsbosbeheer dient nog een aantal maatregelen uit te voeren om het voorkomen van de vroedmeesterpad in hun terreinen veilig te

Herstel van een van de twee poelen bij het Heekerbosch. Bij beide poelen werd in 2004 weer roepactiviteit van de vroedmeesterpad vastgesteld.

stellen. Hiervoor zijn reeds plannen opgesteld en de uitvoering ervan zal naar verwachting nog dit jaar plaatsvinden. Staatsbosbeheer heeft de afgelopen winter nog diverse poelen in het Savelsbos (Orenberg en Riesenbergh) opgeknapt, die zeker levenskansen bieden aan de vroedmeesterpad. Ze waren niet als zodanig in het Plan van aanpak opgenomen.

Naar verwachting zal het overgrote deel van de nog uit te voeren maatregelen uit het Plan van aanpak nog in 2004 kunnen worden uitgevoerd in het kader van het LIFE-AMBITION programma. Dit is een landelijk project voor uitvoering van beschermingsmaatregelen voor amfibieën (waaronder de vroedmeesterpad) in gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Habitatrichtlijn. De stichting RAVON speelde bij het opstellen en indienen van het project een sleutelrol.

De maatregelen uit het Plan van aanpak, plus diverse aanvullende acties, zijn in dat kader

voorgedragen voor medefinanciering vanuit de Europese Gemeenschap. Hier ligt ook meteen het knelpunt en de reden dat nog niet alle maatregelen zijn uitgevoerd; er waren onvoldoende financiële middelen beschikbaar om het hele Plan van aanpak vroedmeesterpad uit te voeren. Na de officiële goedkeuring van het LIFE-AMBITION-project door de Europese Gemeenschap staat echter niets een verdere uitvoering meer in de weg. Tot slot is het verheugend om te constateren dat de vroedmeesterpad snel op het herstel van poelen blijkt te reageren. We hebben in de omgeving van het Heekerbosch in het najaar van 2003 twee poelen opgeknapt. Dit voorjaar zijn uit de directe omgeving van beide poelen al weer roepende vroedmeesterpadden gemeld. In 2002 en 2003 was dat niet het geval. Hopelijk reageert de soort ook in andere leefgebieden zo snel op herstel van habitat.

Ludy Verheggen
Coördinator soortenbescherming

DE BASISHABITATS, EEN ACTUELE STAND VAN ZAKEN

De actuele stand van zaken van de basishabitats is beschreven in de nieuwsbrief van februari 2003. Onderzoek in 2003 toonde aan dat de basishabitats het best functioneren als ze af en toe droogvallen. Enkele basishabitats waren echter bij aanleg te weinig opgevuld met grond, waardoor er na enkele forse regenbuien sprake was van een grote waterplas.

De basishabitats in de wei van het Limburgs Landschap, op de Merapi in de Groeve 't Rooth en in het Gerendal zijn daarom in het vroege voorjaar van 2004 verder opgevuld. Daarna zijn hierin enkele verblijfwateren en eiafzetplaatsen gegraven. Verder zijn er bij Wahlwiller, in de wei van het Limburgs landschap en in de groeve 't Rooth op diverse plaatsen stapelmuren aangelegd langs de basishabitats.

In het leefgebied Berghof is op 10 juni 2004 een basishabitat voltooid. Daarnaast is in overleg met de provincie Limburg en DLG, voor een akker, waarin het oorspronkelijke voortplantingswater van de geelbuikvuurpad lag, een beheers-

overeenkomst gesloten. De akker is nu omgevormd tot grasland. Voor deze poel is dat een aanzienlijke verbetering.

Vrijwel alle basishabitats liggen er in juni 2004 goed bij. Overal zijn eiafzetplekken aanwezig. De komende weken wordt het dus weer spannend.

In juni 2004 is door Staatsbosbeheer een basishabitat voor de geelbuik in het gebied Berghofwei, gerealiseerd.

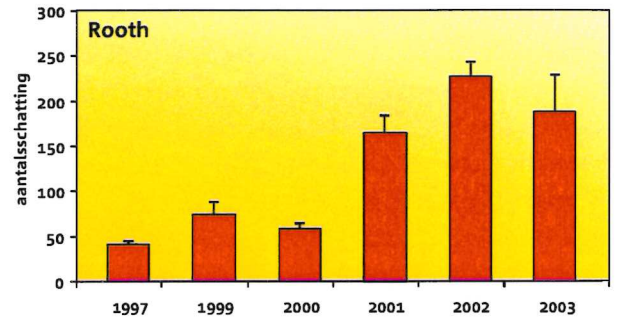
DE GEELBUIKVUURPAD, POPULATIEONDERZOEK IN 2003

Het jaar 2003 kende een uitzonderlijke zomer. Het was jaren geleden dat we zo'n hete en vooral droge zomer in Nederland hadden. Dit had tot gevolg dat in alle gebieden eind juni wateren droogvielen en door het uitblijven van regen niet meer werden gevuld. Door het vroegtijdige droogvallen mislukte op veel plaatsen de voortplanting en in alle gebieden waren er nauwelijks geelbuikvuurpadden rondom de wateren actief. Het leek erop dat er sprake was van overzomerling. Dit is een inactieve periode tijdens de zomer om een ongunstige periode door te komen. Dit gedrag is bij amfibieën in Zuid-Europa gewoon maar komt in Nederland eigenlijk niet voor.

GROEVE 'T Rooth

De populatie die in groeve 't Rooth leeft, kroop in 2002 definitief uit het dal. De omvang van de populatie groeide naar een aantal van 227 dieren met wederom een goed voortplantingssucces in dat jaar. De warme, maar vooral droge zomer van 2003 had veel invloed op het voortplantingssucces. In de basishabitat in de schapenwei lagen half juli 20 eiklumpen in een net nieuw gegraven eiafzetplek. Het bleek echter in 2003 een valkuil te zijn. Een week later was het water verdampt en de eieren of jonge larven verdroogd. Hetzelfde gebeurde meermalen met eiklumpen afgezet in de karrensporen op de Merapi. Deze waren in een 15 cm diepe plek afgezet. Ook dit spoor viel steeds droog en de voortplanting mislukte.

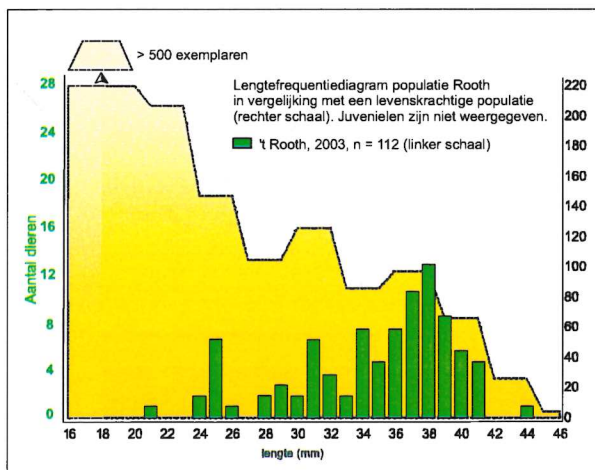
De firma Ankerpoort BV creëerde langs een pad een nieuw natuurlijk voortplantingswateren voor de geelbuikvuurpad. Het was met de basishabitat op de schietbaan één van de weinige wateren in de groeve dat de hele zomer door water bevatte. Het werd vrij snel gekoloniseerd door geelbuikvuurpadden en er was succesvolle voortplanting. Ook in de basishabitat op de schietbaan zwommen eind augustus vrijwel volgroeide larven rond. In de wei van het Limburgs Landschap waar

in 2002 voor het eerst geelbuikvuurpadden werden waargenomen werden in augustus 9 juvenielen geteld. Dit was voor het eerst in dit basishabitat! De schaarste aan water uitte zich ook in het feit dat de geelbuikvuurpad alles leek uit te proberen wat nog maar enigszins water bevatte. Bij de ingang van de groeve ligt een wildrooster. Wanneer er mergel wordt getransporteerd worden de vrachtauto's hier schoon gespoeld. Het spoelwater stroomt hierbij ondermeer door het wildrooster. De geelbuikvuurpad maakte hier in 2003 handig gebruik van en plantte zich in het wildrooster voort. In september zwommen er nog vier larven in het water.

De volwassen geelbuikvuurpadden lieten zich in de warme en droge periode in 2003 nauwelijks zien. Vergeleken met andere jaren lag het gemiddeld aantal waargenomen dieren per ronde beduidend lager. Dit had duidelijk invloed op de berekende populatie-omvang die uitkwam op 184 ± 40 dieren. Vergeleken met 2002, toen de populatie omvang op 227 dieren werd geschat, lijkt dit een afname van circa 43 dieren. Het is maar de vraag of hier echt sprake is van een afname, of dat er eenvoudig minder dieren gevangen zijn als gevolg van de droogte.

In het voorjaar van 2004 zijn er nog een aantal beheersmaatregelen uitgevoerd. Twee basishabitats (wei Limburgs Landschap, en op de Merapi) zijn opgevuld omdat ze te diep waren en

daardoor in een gemiddelde zomer niet droogvielen. Bij deze basishabitats is ook vuursteen aangebracht om meer schuilgelegenheden te creëren. Zonder op de feiten van 2004 vooruit te willen lopen kunnen wij u reeds melden dat op beide locaties alweer geelbuiken zijn gezien. Bij de werkschuur kwam het al tot voortplanting. In de wei van het Limburgs landschap werden in juni 2004 al 7 geslachtsrijpe dieren gezien. Hier kunnen in 2004 nog dus nog interessante ontwikkelingen plaatsvinden!

BERGHOFWEI

De Berghofweide ligt op ongeveer een kilometer afstand van het Gerendal. Het gebied herbergt misschien nog de meest bedreigde 'populatie' van de geelbuikvuurpad in Limburg. In 2002 is er nog een vrouwtje (Berghofwei) en een mannetje (Keuterberg) gezien. In 2003 zijn er geen dieren waargenomen, maar ook hier zal de droogte een rol hebben gespeeld. De Berghofwei was tot 2003 het enige leefgebied waar nog geen beheersmaatregelen waren uitgevoerd.

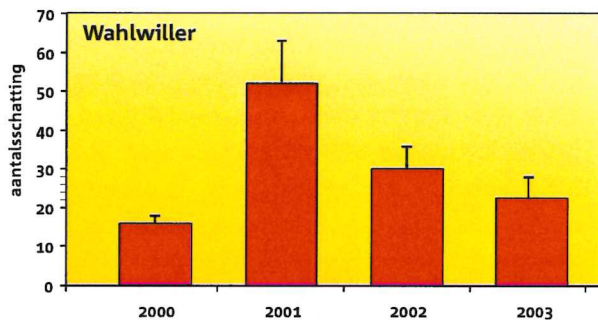
Op initiatief van Staatsbosbeheer is in juni 2004 een basishabitat voor de geelbuikvuurpad gerealiseerd (zie ook pag. 9 van deze nieuwsbrief). De financiering vond plaats in het kader van het LIFE-Ambition programma, met financiering van de EU, LNV en de provincie Limburg. Hopelijk is het dus nog niet te laat en kan de geelbuikvuurpad nog van dit nieuwe basishabitat profiteren.

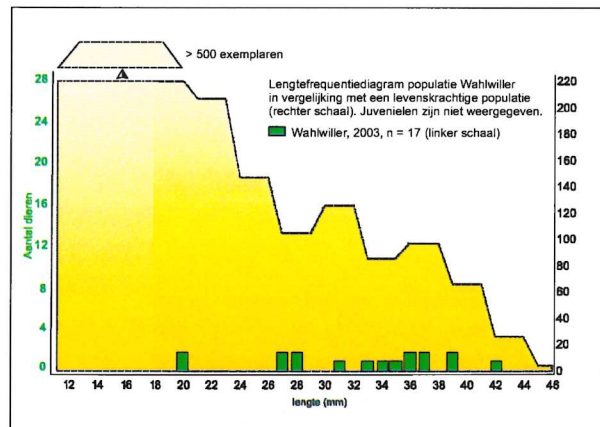
Het nieuwe basishabitat bij Berghofwei. Op de voorgrond ligt een eiafzetplek, die nog juist geen water bevat. Deze moet nog iets dieper worden uitgegraven.

WAHLWILLER

Op de Kruisberg bij Wahlwiller leeft tussen de wijnranken een kleine populatie van de geelbuikvuurpad. Deze populatie krabbelde in 2001 na een zeer goed voortplantingsjaar daarvoor uit het dal. De populatie groeide naar een aantal van 52 dieren in 2001. Dit waren vooral tweedejaars dieren. Mede doordat jonge dieren gaan zwerven of ten prooi vallen aan predatoren nam de populatieomvang in 2002 af naar 30 dieren. Omdat het voortplantingssucces in 2001 en 2002 niet zo goed was als in 2000 werd dit "gat" in de populatie niet opgevuld door jonge dieren. Het jaar 2003 begon in dit gebied erg goed. Tijdens het eerste bezoek werden er 10 dieren gevonden een aantal dat in 2001 gemiddeld per ronde aanwezig was. Na het droogvallen van de oude

wateren ten gevolge van de warme periode en het uitblijven van regen werden er ook in Wahlwiller nauwelijks meer dieren gezien. De omvang van de populatie was 22 dieren, een verdere afname ten opzichte van 2002. Er is in 2003 geen voortplanting geconstateerd in het gebied.

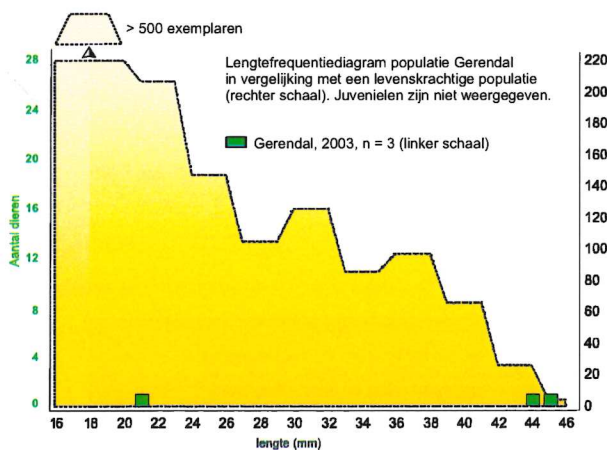
JULIANAGROEVE

In 2000 werd duidelijk dat de kleine populatie van de geelbuikvuurpad die in deze groeve leefde uitgestorven was. Toch werden er in 2001 door de inzet van de leden van de Vereniging tot Natuurbehoud Cadier en Keer drie basishabitats aangelegd. Nog hetzelfde jaar werd er door Raymond Tilmans onderlangs de Schiepersberg een subadult dier gevonden. Vrijwel zeker was dit dier afkomstig uit groeve 't Rooth waar de populatie op dat moment al flink groeide. Ook op andere eerder verlaten plaatsen buiten de groeve werden dat jaar jonge geelbuikvuurpadden gezien. In 2002 zijn er regelmatig drie geelbuikvuurpadden gezien, er vond zelfs op beperkte schaal voortplanting plaats in het middelste van de drie basishabitats in de Julianagroeven (zie foto pag. 1).

Eind augustus zwommen er drie bijna volgroeide larven, zodat ook voor het eerst sinds lange tijd weer sprake was van succesvolle voortplanting. In 2003 is er tijdens dertien bezoeken geen enkele geelbuikvuurpad waargenomen. Dat ook in de Julianagroeven in 2003 sprake is geweest van overzomerling blijkt uit het gegeven dat er in 2004 alweer een volwassen mannetje geelbuikvuurpad is gevonden. Het buikpatroon liet zien dat het één van de twee mannetjes is die in 2002 al in de groeve zijn waargenomen.

GERENDAL

De populatie van de geelbuikvuurpad in het Gerendal baart nog steeds zorgen. In 2000 en 2001 was er nauwelijks voortplanting en het

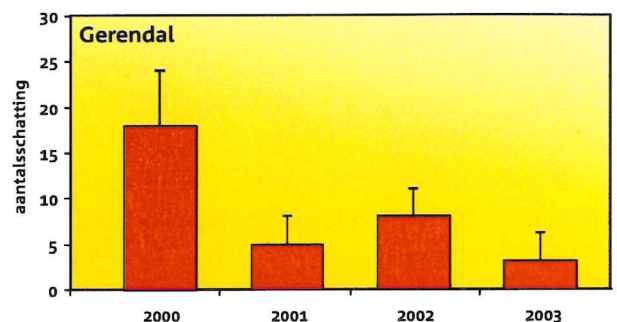

		Aantal waargenomen individuen	Schatting populatie-omvang ²
Berghofwei	2000	1	?
	2001	1	?
	2002	1	?
	2003	0	?
Julianagroeven	2000	0	0
	2001	1	?
	2002	3	3
	2003	1 ¹	?
Gerendal	2000	10	18
	2001	6	6
	2002	8	8
	2003	3	3
't Rooth	2000	43	58
	2001	130	165
	2002	137	227
	2003	112	184
Wahlwiller	2000	12	16
	2001	39	52
	2002	27	30
	2003	17	22

¹ op basis van waarneming in juni 2004

² op basis van vangst-terugvangst-gegevens

aantal geelbuikvuurpadden dat er werd gevonden was laag. In 2002 bestond even de indruk dat de populatie was uitgestorven. Na meerdere intensieve zoekacties waren er nog steeds geen dieren gevonden. Er was net een nieuw basishabitat gerealiseerd. Later in het seizoen bleek het toch nog mee te vallen. In de nieuwe basishabitats lagen eiklumpen en er zwommen enkele honderden larven in het kleine water direct ten zuiden van dit basishabitat. Er werden uiteindelijk 8 verschillende geelbuikvuurpadden van 2 jaar of ouder aangetroffen. In 2003 zijn er slechts drie geelbuikvuurpadden gevonden. Twee al wat oudere dieren en één subadult dier. Ondanks het feit dat de basishabitats gedurende een groot deel van de zomer water bevatte werden ook hierin geen geelbuikvuurpadden gezien. Er vond gelukkig wel (op beperkte schaal) succesvolle voortplanting plaats. In totaal zijn er 14 juveniele geelbuikvuurpadjes gezien waarvan 7 in de nieuwe basishabitats.

BELEIDSMAKERS, BEHEERDERS EN VRIJWILLIGERS AAN HET WOORD

Martin Blom, Mergelgroeve Blom, samen denken en doen voor een verbetering van de natuur

Aan de rand van de heerlijkheid Terblijt lag ooit een dorpsheide met daarin een kleinschalige grindgroeve in exploitatie. Uit historisch onderzoek is gebleken dat de dorpsheide meer functies vervulde voor de gemeenschap dan alleen begrazing door de dorpskudde. Elke "ingezetene" bezat het recht er delfstoffen te winnen voor eigen gebruik. Concreet betekende dat het winnen van grind voor het verharden van wegen en opritten, en mergelbrokken als bouw materiaal. In tegenstelling tot de grind-exploitatie werd de kalkmergel ondergronds gewonnen. Medio jaren zestig kocht mijn vader het zeven hectare grote terrein om er zand, grind en mergel te winnen. De exploitatie heeft ruim 30 jaar geduurd. Uiteraard werkte ik al als kind regelmatig met vader mee. Vaak was ik dan in de groeve op een van de machines te vinden. Tijdens het werk zochten we regelmatig naar fossielen. Er is zelfs een fossiel vernoemd naar de groeve, enkele paleontologen toonden daarmee hun dankbaarheid voor de mogelijkheden die ze hadden om onderzoeken te doen.

De Provincie Limburg was vergunningverlener en had daardoor grote invloed op de wijze waarop de groeve na exploitatie opgeleverd moest worden. De kaders voor het herinrichtingsplan werden daardoor automatisch beïnvloed door landelijke en regionale wet- en regelgeving. Door de jaren heen werd het natuurbeleid volwassener en leiden de herinrichtingservaringen bij de exploitatie van groeves tot effectievere werkwijzes. Zo evolueerden de ideeën over de eindafwerking van de groeve van agrarisch gebied, via agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarde naar een natuurgebied. Door de jaren heen heeft overleg tussen Provincie, gemeente Valkenburg aan de Geul, de firma Blom, omwonenden en natuurorganisaties geleid tot een inrichtingsvisie, waarin de ontwikkeling van natuurwaarden centraal staat. In 1986 heeft mijn vader zich om gezondheids-

redenen moeten terugtrekken uit de onderneming en hebben mijn moeder en ik samen met het ervaren personeel de exploitatie voortgezet. Door een natuurprogramma op L1 - TV raakte ik geïnteresseerd in de geelbuikvuurpad en de voedmeesterpad. In het programma gaf de ecooloog Ben Crombaghs van bureau Natuurbalans - Limes Divergens tekst en uitleg over de bijzondere rol die (voormalige) kalkmergelgroeves kunnen spelen als leefgebied voor deze zeldzame en beschermde diersoorten. Via via achterhaalde ik zijn adres en in goed overleg met de eerder betrokken partijen is door Ben Crombaghs en Wilbert Bosman (bureau Groenlanden) een inrichtingsplan opgesteld dat mogelijkheden biedt voor:

- korte grazige pioniergemeenschappen op kalk;
- schraal- en kalkgraslandvegetaties;
- struwelen en ruigtes;
- structureel rijk loofbos;
- leefgebieden voor in Limburg bedreigde en beschermde dier- en plantensoorten (geelbuikvuurpad, voedmeesterpad, zeldzame dagvlindersoorten, stengelomvattend havikskruid, etc).

De functieverandering van de groeve van agrarisch gebied naar natuurgebied is een flinke kostenpost. De Provincie Limburg, de familie Blom en het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) nemen samen deze kosten voor hun rekening.

Het inrichtingsplan voldoet aan de voorwaarden van de subsidieregeling 'Natuurbeheer 2000' van het Ministerie van LNV. De constructieve samenwerking met de Dienst Landelijke Gebied en bureau Laser is van groot belang gebleken om deze subsidie te verkrijgen. De Provincie stelt bovendien geld ter beschikking uit het budget voor natuurontwikkeling en verleent toestemming voor deponie van schone gecertificeerde specie. Hiermee wordt in de groeve een complex van zuidelijk geëxponeerde terrassen ontwikkeld. Een goede samenwerking met beleidsmedewerkers van de afdelingen 'Groen' en

BELEIDSMAKERS, BEHEERDERS EN VRIJWILLIGERS AAN HET WOORD

'Vergunningen' was hiervoor onmisbaar. De vaste contactpersonen bij de Provincie Limburg, Paul Voskamp en Roy Pepels, hebben ervoor gezorgd dat het beleid rechtmatig uitvoerbaar bleef en dat er onderling goed werd gecommuniceerd. Wij als familie houden de leiding over het project en financieren een deel van de inrichtings- en beheerkosten.

Naar verwachting wordt de inrichting begin 2005 afgerond en kunnen we de ontwikkeling in het toekomstige natuurgebied groeve Blom volgen. Ik kijk daar met veel interesse naar uit. Op dit moment worden al de eerste basisbiotopen voor de geelbuikvuurpad en de vroedmeesterpad aangelegd. Er zijn al reeën, vossen en meerdere soorten roofvogels waar te nemen. Amfibieën en insecten nemen toe en in de graslanden komen steeds meer bloemen en kruiden voor. Het terrein groeit in waarde en mogelijkheden. Het is niet uitgesloten dat nieuwe elementen aan het plan worden toegevoegd. Momenteel wordt het opzetten van een begrazing met geiten en landvarkens voorbereid. In overleg met de betrokken partijen wordt gekeken naar de mogelijkheden en de toegevoegde waarde hiervan, nu en op langere termijn. Het is inmiddels wel duidelijk dat verbossing van de groeve dient te worden voorkomen. Door de beschutte ligging van de groeve en door het beheer te richten op behoud van pionierstadia

blijft de groeve hopelijk ook op de langere termijn interessant voor warmteminnende soorten, zoals de vroedmeesterpad en de geelbuikvuurpad, maar ook voor soorten als de hazelworm en diverse bedreigde plantensoorten. Voor mij persoonlijk dient de groeve straks aan de volgende functies te voldoen:

- een thuis voor vele (beschermde) diersoorten;
- producent van zuurstof ;
- een wandellocatie waar kan worden genoten van rust met uitzicht op het Plateau van Margraten;
- een plek voor natuurexperimenten ten behoeve van de bescherming van flora en fauna in zijn algemeen;
- een educatief centrum voor natuurontwikkeling en een stukje geschiedenis van de mergelwinning in Limburg.

Een goede samenwerking met alle partijen, en de gezamenlijke wil om een bijdrage te leveren aan dat ene gezamenlijke doel, een verbetering van de natuur, blijft hierbij van belang. Niet alleen in woord, maar ook in daad, ik heb er in ieder geval zin en vertrouwen in

Martin Blom

Joost van Koppen, IVN Margraten.

De vroedmeesterpad in de Hondenberggrub, een historisch beeld

Net ten noordoosten van Eckelrade, verscholen in het plateau van Margraten, bevindt zich een asymmetrisch droogdal met een flauw hellende westkant en een langgerekt, op het zuidwesten gericht, steil, hellingbos. Het is in de loop van vele eeuwen uitgesleten door afvloeiend regenwater: de Hondenberggrub.

Door de expositie van de hellingen ontstaat hier een warm microklimaat: een groot aantal uren

zoninstraling per dag, en geen koude wind uit het noorden en oosten.

Waarschijnlijk, maar dat is niet te achterhalen uit bronnen, is de Hondenberggrub al heel lange leefgebied van de vroedmeesterpad en de geelbuikvuurpad. De geelbuikvuurpad komt er nu helaas niet meer voor.

Begin jaren '80 werd het IVN Margraten opgericht, een club die zich langzaam ontwikkelde en steeds

meer waardevolle gebiedjes binnen haar werkgebied ontdekte, zo ook de Hondenberggrub. In één poel die daar in die tijd aangelegd werd door het IVN, bleken zich op een later tijdstip zowel geelbuikvuurpadden en vroedmeesterpadden voort te planten. De omgeving in de grub veranderde echter drastisch en waarschijnlijk waren dit de laatste geelbuiken uit de Hondenberggrub.

Bij mijn komst in de vereniging, in 1992, waren er al enkele jaren geen exemplaren meer aangetroffen, dit tot groot verdriet van een van de mannen van het eerste uur: wijlen Coen Jeurissen. De veranderingen in (de omgeving van) de Hondenberggrub bestonden uit een intensiever agrarisch landgebruik van omringende gronden, het staken van hakhoutbeheer, het verharderen van een holle weg tot een asfaltweggetje, het kappen van hoogstamboomgaarden in weitjes, gerommel met een zandvang en het ontbreken van geschikte watertjes voor de voortplanting van de geelbuikvuurpad.

Voordat we als IVN dus goed en wel beseften dat er kansen lagen voor instandhouding van de geelbuikvuurpad in de Hondenberggrub, was de soort hier helaas uitgestorven.....

Een kleine populatie vroedmeesterpadden hield echter dapper stand, geholpen door 'onze poel' die altijd water houdt en die zeer goed in de gaten wordt gehouden door onze poelen-coördinator Lei Amkreutz en de enthousiaste Lambert Rademakers. We zorgen voor korte vegetatie rondom de poel en schuilplaatsen in de vorm van broeihopen en stenen. In het aangrenzende hellingbos vinden de diertjes een geschikte overwinteringsplek. Er was sprake van een redelijk stabiele situatie.

De landinrichting Mergelland West volgde en had diverse effecten: het bos bovenop het plateau werd fors vergroot, het weiland onderaan de helling tot een geheel omgevormd, nog meer hoogstamboomgaarden verdwenen en het waterschap ging regenwaterbuffers aanleggen. In het hart van de kleine populatie werd een enorme buffer gegraven, we konden toen gelukkig enige invloed uitoefenen op de aanleg hiervan, dankzij goede contacten die we konden opbouwen met de PR man van het Waterschap en toenmalige bioloog die er in dienst was.

Er kwam een laagte in de buffer die lang water hield en de effecten waren opzienbarende: de kleine populatie vroedmeesterpadden groeide, van zo'n 10 tot 20 roepende exemplaren vóór de aanleg, naar 40 tot 50 exemplaren in het jaar erna.

In de jaren die volgden legde Staatsbosbeheer, de beheerder van een deel van de Hondenberggrub, op verzoek van onze vereniging, enkele poelen aan in de weilanden aan de voet van de helling. Deze poelen werden in het jaar na aanleg al snel bevolkt, en we zagen de populatie vroedmeesterpadden wederom in omvang toenemen. Vanuit het centrale hart, het retentiebekken, trad dispersie op naar het noorden en zuidoosten en werden kilometers verderop gelegen poelen en regenwaterbuffers ook bevolkt. Bij elkaar telde de populatie vorig jaar naar schatting zo'n 200 roepende exemplaren! Op één avond werden er circa 120 dieren gehoord.

Een mooi resultaat van de gezamenlijke inspanningen, en voor mij een genot om te monitoren, op het fietsje op heerlijke avonden in het voorjaar en zomer. Ik kan de vroedmeesterpadden soms al begin maart horen.

Het IVN Margraten zal de komende jaren zeker de ontwikkelingen volgen en voor behoud van de vroedmeesterpad waken. Uiteraard zinnen we ook op plannen om de geelbuikvuurpad, die in de Hondenberggrub is uitgestorven, weer terug te krijgen.

Joost van Koppen

Contactpersoon namens het IVN Margraten
043 4081369

AANKONDIGING SYMPOSIUM GEELBUIKVUURPAD EN VROEDMEESTERPAD

Op 17 september 2004 organiseert Bureau Natuurbalans in opdracht van de Provincie Limburg en het ministerie van LNV een symposium over de geelbuikvuurpad en de vroedmeesterpad. Het Symposium is bedoeld voor beleidsmakers, specialisten, vrijwilligers, terreinbeheerders, en terreineigenaren. Het symposium is vergelijkbaar met het symposium voor de boomkikker dat in het voorjaar van 2004 in Limburg werd gehouden. Net als toen is het dagvoorzitterschap in goede handen bij Ton Lenders. Het symposium bestaat uit een zevental afwisselende lezingen over beide soorten. Het programma is toegevoegd aan deze nieuwsbrief.

In het ochtendprogramma wordt de huidige situatie van de soort in zowel Nationaal als Internationaal in beeld gebracht. Problemen in het behoud van de soort worden zowel voor Nederland als Duitsland nader toegelicht.

In het middagprogramma wordt in een viertal lezingen ingegaan op het toekomstperspectief en het gewenste beheer voor beide soorten. Is overleving van beide soorten op de lange termijn nog wel mogelijk. Welke consequenties heeft dit voor het te voeren beheer? Hoe staan de terreineigenaren hier tegenover.

Het symposium wordt afgesloten met een Forumdiscussie. Aansluitend is er de mogelijkheid om deel te nemen aan een terreinbezoek + afsluitende borrel in het veld

Boomkikkersymposium in Echt in maart 2004. Dagvoorzitter Ton Lenders bestudeert de informatiepanelen.

Geïnteresseerd?? Dan kunt U het met deze nieuwsbrief meegestuurde inschrijfformulier opsturen naar het redactieadres. Hier kunt u ook extra inschrijfformulieren aanvragen.

De volgende Nieuwsbrief verschijnt in december 2004

Daarin onder meer de volgende zaken:

- Resultaten van het monitoringonderzoek in 2004
- Ruim aandacht voor het beheer van leefgebieden van de vroedmeesterpad en geelbuikvuurpad na de beschermingsplanperiode, hoe verder?
- Hoe belangrijk is de vrijwilliger voor de overleving van beide soorten?

Reacties en ingezonden stukken zijn welkom op het redactieadres.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Platform geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad in opdracht van de provincie Limburg en het Ministerie van LNV.

De folder is verkrijgbaar bij:

Provincie Limburg, afdeling Groen

Tel: 043 - 389 99 44

Email: mmj.heuts@prvlimburg.nl

U kunt ook downloaden: www.limburg.nl;

'beleidsvoering' - 'ruimte en groen' - 'groen' - 'soortenbescherming' - 'geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad'

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Provincie

Limburg

Redactie

Ben Crombaghs & Wilbert Bosman

Redactieadres

Bureau Natuurbalans-Limes divergens
postbus 31070 6503 CB Nijmegen
tel. 024 - 352 88 82 (Ben Crombaghs)
Crombaghs@natuurbalans.nl

Lay-out

Bureau Natuurbalans- Limes divergens, Nijmegen
in samenwerking met Bureau Groenlanden, Ooij

Oplage: 250 exemplaren

Foto's

W. Bosman, B. Crombaghs, F. van der Meer, R. Krekels en
P. Verbeek en L. Verheggen.